

schakelNIEUWS

61

NIEUWSBRIEF – WELZIJNSSCHAKELS VZW – JAARGANG 15 – NR 61 – VERSCHIJNT DRIEMAANDELIJKS – P209822 – MAART APRIL MEI 2016

Af en toe moet je stilstaan bij wat je doet. Reflectie-in-actie helpt daarbij. Er komen zoveel uitdagingen af op welzijnsschakelgroepen dat stilstaan, de zaken op een rijtje zetten en eventueel heroriënteren nooit aan de orde zijn. Als je er te dicht op zit, zie je bepaalde dingen niet meer. Soms heb je daar een buitenstaander voor nodig. Ik vind ook het breder opentrekken van het verhaal sterk: wat betekent een welzijnsschakel voor de buurt, de gemeente, de lokale samenleving? Daar staan we te weinig bij stil.

Lieven
(regioverantwoordelijke Oost-Vlaanderen)

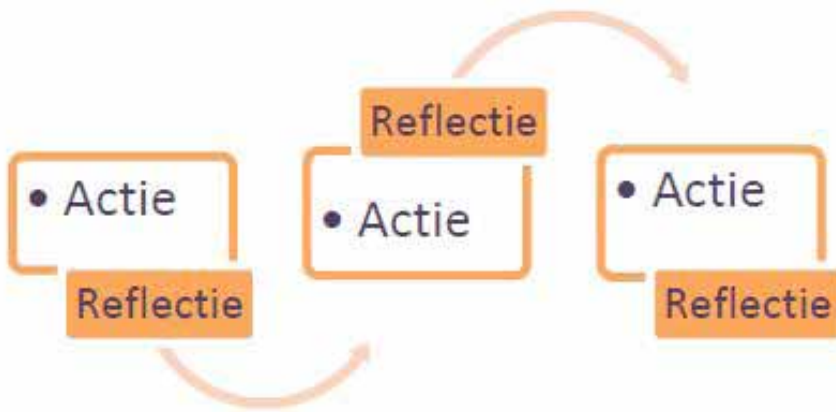
Reflectie-in-actie: maatschappelijk veranderingsgericht handelen vanuit ontmoeting

Armoede is een hardnekkig en complex maatschappelijk probleem. Er bestaat geen kant-en-klare oplossing voor. Armoedebestrijding is een proces van lange adem, met vallen en opstaan. Jullie zetten je in 159 welzijnsschakels vrijwillig in om in jullie gemeente de strijd tegen armoede en uitsluiting te voeren. Jullie worden geraakt of jullie zijn verontwaardigd door armoede. Jullie willen iets tastbaars doen in de directe omgeving. Gelukkig maar. Jullie inzet in welzijnsschakels en die van vele andere mensen en organisaties stroomt samen. Die samenstroom, als bundeling van krachten, maakt over de tijd heen en op grotere schaal het verschil in de strijd tegen armoede en uitsluiting.

Welzijnsschakels wil jullie uitnodigen om stil te staan bij jullie bijdrage tot die grote samenstroom, en ondersteuning bieden om jullie inzet nog sterker te laten bijdragen tot concrete veranderingen in de samenleving. Die aanpak noemen we reflectie-in-actie (RIA).

Welzijnsschakelgroepen hebben alle troeven om lokaal het verschil te maken. Het zijn laagdrempelige ontmoetingsplaatsen waar mensen hun eigenwaarde kunnen versterken door zorg op te nemen voor hun emotionele en materiële basisbehoeften. Mensen krijgen er de kans om allerlei vormen van actieve tijdsbesteding en maatschappelijke inzet te ontdekken. In de groepen vormen gedeelde ervaringen een opstap om met signalen over uitsluiting en solidariteit naar buiten te komen. Op deze manier dragen groepen bij aan een samenleving waarin ieder mens toegang heeft tot de sociale grondrechten en waaraan hij gelijkwaardig kan deelnemen en vormgeven.

Tegelijk komen er veel vragen en uitdagingen op welzijnsschakels af. Binnen de groep stellen zich uitdagingen op praktisch vlak (bv. een locatie vinden en houden, administratie, de logistieke organisatie van voedselhulp) en van interpersoonlijke aard (bv. conflicten in de groep). Door de vermaatschappelijking van de zorg, de trend waarbij de overheid burgers oproept om meer zorg op te nemen, worden bovendien meer en meer groepen overbevraagd door het lokale

Reflectie- in-actie in de praktijk

bestuur en andere organisaties (bv. om OCMW-cliënten te helpen bij het vinden van een woning). Het risico bestaat dat groepen zich verliezen in een overvloed van vragen, informatie, praktische regelingen, conflicten enz. en daarbij de voeling met hun maatschappelijke betekenis binnen de gemeente verliezen.

Op zo'n moment is het goed om even stil te staan voor je verdergaat. Reflectie-in-actie is een aanpak en intensieve

procesbegeleiding die welzijnsschakels daarin ondersteunt. Een begeleider gaat gedurende langere tijd samen met een groep op stap. Hij of zij vertrekt vanuit de krachten die in de groep aanwezig zijn en zoekt samen met de groep hoe die krachten bijdragen aan een concrete verandering in de lokale samenleving. De bedoeling is dat reflectie-in-actie na het versterkingstraject ingang vindt in de groep zodat die er zelf verder mee aan de slag kan en de aanpak kan uitdragen naar andere welzijnsschakels.

Welzijnsschakels deed in samenwerking met Margot, stagiaire (Pedagogische Wetenschappen aan de KULeuven), een voortraject van 4 maanden met de RIA-methode in 3 groepen: (W)arm-kracht (Vilvoorde), Tochtgenoten (Hemiksem) en Toontje (Gentbrugge). Op basis van die ervaringen is Welzijnsschakels overtuigd dat RIA een meerwaarde biedt. Daarom wil het sterker inzetten op deze vorm van procesbegeleiding.

Bij het einde van de stageperiode van Margot organiseerden we een rondetafelgesprek met Fransien, Brigitte en Luk (Vilvoorde), An, Irma en Hugo (Hemiksem). Myriam uit Gentbrugge kon er niet bij zijn. Lieven van Welzijnsschakels Oost Vlaanderen bracht de ervaringen van Toontje aan. Margot deelde haar inzichten, we polsten naar de ervaringen van de groepen met de RIA-methode en blikten samen met hen vooruit.

RIA verloopt in 4 stappen

1. Invoegen

De procesbegeleider is intensief aanwezig in de groep. Hij of zij neemt deel aan activiteiten, maakt kennis met de werking van de groep en met de mensen uit de groep. De begeleider neemt geen vaste positie in binnen de groep maar beweegt zich vrij om de groep in al zijn aspecten te beleven en gaandeweg een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de mensen, de organisatie en de omgeving.

2. Opmerken

De begeleider is alert voor kwesties die leven in de groep. Kwesties zijn ervaringen, problemen, twijfels, vragen of passies waar de mensen uit de groep zich bij betrokken voelen en waarover een leerproces kan ontstaan. De begeleider kijkt en luistert goed naar de interacties en ervaringen in de groep om deze kwesties op te merken.

3. Onderbreken

Na een tijdje in de groep te hebben meegedraaid, onderbreekt de begeleider de routine van de groep door zijn of haar observaties te delen. In één of meerdere gesprekken focust hij of zij op de krachten van de groep, stelt vragen en deelt inzichten. De begeleider polst in de groep of de opgemerkte kwesties herkenbaar zijn en of de groep zin heeft om daarover een leerproces aan te gaan. Hij of zij vraagt de groep om even uit de sfeer te stappen van de dagelijkse werking en na te denken over het breder maatschappelijk belang dat bij elke kwestie in het geding is. Wat betekent de kwestie binnen de gemeente? Wat is de betekenis van de welzijnsschakelgroep daarin?

4. Veranderen

De begeleider denkt vanuit de kwestie samen met de groep na over de gewenste verandering binnen de lokale gemeenschap. Welke maatschappelijke spelregel wil de groep veranderen? Welke allianties kan de groep aangaan? Welke acties zijn er nodig? Wat betekent de kwestie naast het maatschappelijk belang voor het samenleven binnen de groep? De begeleider denkt mee in alle stappen van dat zoekproces en ondersteunt de groep.

Toontje (Gentbrugge)

Toontje (Gentbrugge) heeft verschillende deelwerkingen waarin 60 mensen zich vrijwillig inzetten. De kwestie die Margot het meest opviel, was de soms stroef lopende **ontmoeting** in de onthaalruimte. Aan de ene kant leefde er een sterke nood aan sociaal contact bij de mensen die langskwamen. Aan de andere kant waren sommige vrijwilligers die het onthaal bemanden te druk bezig met praktische zaken (bv. koffie zetten en kopjes afwassen) om met mensen in gesprek te gaan en ontmoeting te stimuleren. Omdat ontmoeting de basis vormt voor alle andere activiteiten, besliste de groep om hierbij stil te staan. Margot organiseerde een uitwisseling tussen de onthaalvrijwilligers over het maatschappelijk belang van het onthaal. Wat betekent ontmoeting voor de mensen uit de buurt?

Wat is de maatschappelijke betekenis van de welzijnsschakel hierin? Hoe vergroten we de ontmoetingskansen in het onthaal? Het gesprek leidde tot het idee om mensen voortaan in duo te onthalen zodat er voldoende tijd is voor ontmoeting naast de praktische zorg. Er zal ook nagedacht worden over manieren om mensen meer te betrekken bij de invulling van het onthaal. Ten slotte nam de groep mee dat het belangrijk is om ook met mensen die zich in andere deelwerkingen vrijwillig inzetten stil te staan bij de missie en visie van Toontje.

(W)arm-kracht (Vilvoorde)

In (W)arm-kracht (Vilvoorde) is de sfeer warm. Nieuwe mensen worden vlot in de groep opgenomen. Er is een ruim activiteitsaanbod en mensen voelen zich betrokken bij de activiteiten. Alleen vindt de groep mensen die enkel de kledingboetiek gebruikt moeilijker **aansluiting** bij de andere activiteiten. Het winkelen zelf loopt soms wat chaotisch en gespannen. Margot koppelde haar observaties terug naar de mensen die zich vrijwillig inzetten binnen de boetiek. In een groeps gesprek met de gebruikers van de boetiek polste ze naar de betekenis van de boetiek voor hen, en ruimer, het belang van kleding in hun leven. De boetiek blijkt een grote hulp voor de gebruikers en biedt kansen om elkaar in de buurt te ontmoeten, een sociaal aspect dat de gebruikers erg belangrijk vonden. Het ontbreken van een geschikte locatie bemoeilijkte een concrete actie om meer ontmoetingskansen te creëren in de boetiek. Er zal worden nagedacht om in de huidige omstandigheden de doorstroming van de boetiekgebruikers naar de andere activiteiten van (W)arm-kracht te verbeteren. Ook zal in Vilvoorde nogmaals het signaal gegeven worden dat de verschillende armoede-initiatieven meer impact kunnen hebben door een betere samenwerking en logistiek-financiële omkadering vanuit het lokale beleid.

Tochtgenoten (Hemiksem)

Tochtgenoten (Hemiksem) is een ondernemende groep. De mensen die er zich vrijwillig inzetten, spreken mensen spontaan aan, polsen naar hun noden en bieden steun op maat. De meer collectieve signalen die de groep opvangt (bv. gebrek aan sanitaire voorzieningen), probeert ze in de gemeente aan te kaarten. De voornaamste kwestie die Margot opmerkte, heeft te maken met de **draagkracht** van de groep. Het OCMW stuurt bijna al zijn cliënten door naar de welzijnsschakel voor materiële hulp. Toch bleek het OCMW tijdens een gesprek met Margot slecht op de hoogte van de werking van Tochtgenoten. Het gesprek met het OCMW aangaan om elkaar beter te leren kennen en aanvullend te werken vanuit ieders kernkwaliteiten zal een eerste belangrijke actie zijn.

Vonden jullie het niet bedreigend om een buitenstaander in de groep te ontvangen? Welke kwaliteiten zette Margot in tijdens de fases van het invoegen en opmerken?

Neen, we hebben dat niet als bedreigend ervaren. Ze stond open voor alles wat er in onze groep leefde. Ze kwam minstens één keer per week langs en draaide mee in verschillende activiteiten. Dat getuigt van engagement en flexibiliteit. Ze nam de tijd om de werking van de groep en de mensen uit de groep te leren kennen. Ze wilde niet direct alles veranderen. Ze vertrok vanuit het goede van onze werking. Dat komt helemaal anders over dan dat je meteen op je slechte punten gewezen wordt.

Op een gegeven moment koppelde Margot haar observaties naar jullie terug. Bracht haar reflectie nieuwe inzichten voor jullie?

Margot maakte ons duidelijk wat het probleem was. Op een heel voorzichtige

Het gesprek met het OCMW aangaan om elkaar beter te leren kennen en aanvullend te werken vanuit ieders kernkwaliteiten zal een eerste belangrijke actie zijn.

manier, door vragen te stellen. Heb je daar al eens aan gedacht? Hoe is dat zo gegroeid? En dan sloeg ze dikwijls de spijker op de kop. Je bent uiteindelijk altijd met je eigen werking bezig. Als er dan iemand van buiten de groep komt, merkt die andere dingen op. In Hemiksem is de samenwerking met het OCMW voor ons duidelijker geworden. Het was noodzakelijk dat iemand buiten onze groep met het OCMW in contact kwam om het pad te effenen voor een betere samenwerking.

Is maatschappelijke inzet een goed ijkpunt om te kijken naar jullie werking en jullie positie in de gemeente?

Uit die maatschappelijke inzet haal je uiteindelijk je motivatie. Je moet daarmee verder om mensen die zich vrijwillig inzetten en naar je welzijnsschakel komen te versterken.

Zowel in Hemiksem als in Vilvoorde blijkt het moeilijk om een goede locatie te vinden en te behouden om een werking uit te bouwen. Deze groepen, en hetzelfde hoorden we vanuit Gentbrugge, ervaren bovendien druk vanuit het lokale bestuur (OCMW, gemeente) om mensen in armoede op te vangen. Achter deze observaties gaat een maatschappelijke kwestie schuil. Welke waardering geeft een lokaal bestuur aan het autonome vrijwilligerswerk in de gemeente? Wat roept dit op?

Ik heb het gevoel dat lokale overheden, maar ook de Vlaamse overheid, werk afschuift op de vrijwillige inzet. Het welzijnsgluik wordt afgebouwd. Er worden minder subsidies gegeven. De lokale besturen worden structureel ondergefinancierd door de Vlaamse overheid. Als vrijwilligersorganisatie verlies je daardoor je aanspreekpunt. Het is goed dat een maatschappij mee zorg draagt, maar we willen niet overnemen wat een beleid afstoot en waar het op bespaart.

Welzijnsschakels ziet het tij langzaam keren. Welzijnsschakels en OCMW's vormen in sommige gemeentes een coalitie. Ze kunnen medestanders worden naar het bovenlokale beleid toe.

We merken dat OCMW's ook zelf het signaal geven dat wat van mensen gevraagd wordt niet meer haalbaar is. Dat kan van hen onze partners

in het verzet maken. Daar ligt een enorme kans. Dat partnerschap zal nog belangrijker worden als de OCMW's inkantelen in de gemeente.

Hebben jullie tips of aandachtspunten voor het verbreden van RIA naar andere groepen?

Het is belangrijk om minstens één keer per week in de groep aanwezig te zijn. Door de korte periode van het voortraject zat er druk achter,

waardoor je sneller doorwerkt aan de kwesties. Het risico bestaat dat je dat in een langer traject op de lange baan schuift. Dus: intensief invoegen, komen tot krachten en kwesties (na 6 maanden) en één jaar inzetten op actie. De uitdaging voor procesbegeleiders die RIA toepassen, is om de groep te ondersteunen en het niet zelf over te nemen. Je kunt een actie lanceren maar uiteindelijk gaat de groep er zelf mee verder.

De grote parade 2016

"We zijn de stroom. Een stroom van alternatieven voor een samenleving met een plus". Is deze samenleving zoals ze is omdat het zo moet zijn? Dat weigeren wij te geloven. Het kan wel degelijk anders. En dat willen wij laten zien!

De **Grote Parade** van **Hart boven Hard** en **Tout Autre Chose** wordt een kleurrijke stroom van alternatieven voor ons klimaat, ons werk, ons vervoer, onze economie, onze gezondheidszorg, hoe we samenleven en omgaan met kwetsbare mensen.

Je wordt verwacht op 20 maart in Brussel.

TEKSTEN

Jozefien Godemont, Marja Hermans met dank aan de deelnemers aan het rondetafelgesprek.

VORMGEVING

Gevaert Graphics

FOTO'S

Welzijnsschakels

DRIJKWERK

Gevaert Printing

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Diederik Janssens, Huidevettersstraat 165, 1000 Brussel

WELZIJNSSCHAKELS VZW

Huidevettersstraat 165

T 02 502 55 75

F 02 502 58 09

info@welzijnsschakels.be

www.welzijnsschakels.be

welzijnsschakels

ELKE SCHAKEL TELT